

Библиотека
Прозна иушовања

Наслов оригинала:
Astrid Lindgren, *Madicken*

Прво издање: Rabén & Sjögren, Sweden, 1960.

© Text: Astrid Lindgren 1960 / The Astrid Lindgren Company

Сва права задржава The Astrid Lindgren Company, Stockholm,
Sweden. Email: info@astridlindgren.se

Детаљније информације о свим књигама Астрид Линдгрен
потражите на сајту www.astridlindgren.com

© 2023, за српски језик Одисеја

Објављивање ове књиге помогао је Шведски савет за културу

KULTURRÅDET

Астрид Линдгрен

МАШТОВИТА МАДИКЕН

СА ШВЕДСКОГ ПРЕВЕЛА
СВЕТЛАНА ТОТ

ИЛУСТРОВАЛА
ИВАНА НЕДИЋ

ОДИСЕЈА
БЕОГРАД, 2023.

САДРЖАЈ

ЛЕТЊИ ДАН НА ЈУНСКОМ БРЕГУ / 7

РИКАРД / 30

МАДИКЕН И ЛИСАБЕТ НА ИЗЛЕТУ КОД КУЋЕ / 42

ПРИЛИЧНО ЗАБАВАН ТУЖАН ДАН / 65

ЛИСАБЕТ ГУРА ГРАШАК У НОС / 91

МАДИКЕН ИСПРОБАВА ДА ЛИ ЈЕ ВИДОВИТА / 115

СНЕЖНА ОЛУЈА САД ПОЛАЗИ НА ПУТ / 145

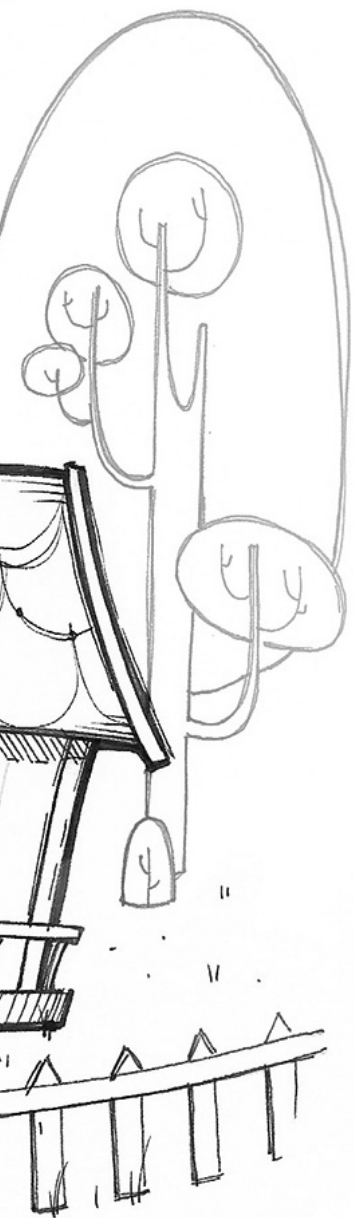
БОЖИЋ НА ЈУНСКОМ БРЕГУ / 175

ЈОСИФ У БУНАРУ / 198

О АСТРИД ЛИНДГРЕН / 227

О ПРЕВОДИТЕЉКИ / 233

ЛЕТЊИ ДАН НА ЈУНСКОМ БРЕГУ

У оној великој, црвеној кући
пored реке живи Мадикен.
Тамо живе и мама и тата, и
млађа сестра Елисабет, и црна
пудлица по имену Сасо, и
маче које се зове Маза.

И Алва. Мадикен и Елисабет
бораве у дечјој соби, Алва у
соби за послугу, Сасо у корпи
у предсобљу, а Маза испред
шпорета у кухињи. Мама бо-
рави у скоро целој кући, као и
тата, осим кад је у редакцији и

пише, да би људи у граду имали шта да читају.

МАДИКЕН се заправо зове **МАРГАРЕТА**. Али кад је била мала, саму себе је прозвала Мадикен. Иако је сада велика и

има скоро седам година, и даље се тако зове.

Зову је Маргарета само када нешто скриви и морају да је изгрде. Често је зову

Маргарета. **ЕЛИСАБЕТ** зову **ЛИСА-**

БЕТ и ретко је грде. Али Мадикен

има толико сулудих идеја и никад

не пази... пре него што буде пре-

касно. Онда се покаје и жао јој је.

Баш би волела да буде добра и послушна, зато је штета што то понекад не успе.

„Тој малој сине идеја док свиња трепне”, каже Линус-Ида, и то је тачно.

Линус-Ида долази петком да пере и риба.

Данас је петак и Мадикен стоји на молу доле код реке и гледа како Линус-Ида испира веш. Мадикен је задовољна, џеп кецеље јој је пун слатких, жутих шљива, једе их док

посматра. И пљуска босим ногама по води и пева Линус-Иди:

А Б Е И, Е З Е
мачка њреде,
мачка њреде, не дај мајко,
да ме душманин одведе.
Е Е С Р Т Е Х А
рекла је да,
рекла је да, не дај мајко,
да ме душманин одведе.

Ту песмицу је Мадикен скоро сама смислила. Део је из маминог старог буквара, а део из песме коју Алва обично пева док пере судове. Мадикен мисли да та песмица може да се пева и док се испира веш и једу шљиве, али Линус-Ида не мисли тако.

„Боже ме сачувај, каква жалопојка”, каже она. „Зар Мадикен не зна неке лепе песме?”

„Мени је ово баш лепа песма”, каже Мадикен. „Мада су оне које ти певаш лепше. Молим те, Ида, отпевај ону о Исусовој прузи до неба.”

Али Линус-Ида не жели да пева то док испира веш, а и боље је тако. Јер иако Мадикен стварно жели да чује о Исусовој пружи, увек се расплаче. И кад само помисли на њу, утиша се и очи јој засузе. Песма је тако тужна, говори о малој девојчици која мисли да може возом да отпутује на небо и види своју маму која је умрла... не, Мадикен не може сад да размишља о томе. Све Линус-Идине песме су тужне. Маме само умиру и умиру, а тате све време седе у кафани и пију, све док и деца не умру. Онда тате иду кући и плачу и страшно се кају и обећавају да никад више неће пити... али тада је већ касно!

Мадикен уздише. Онда узима нову шљиву. О, како је срећна што је њена мама жива и тамо је у црвеној кући! Сваке вечери док Мадикен лежи у свом кревету и чита дечју молитву, помоли се додатно да Лисабет и она и мама и тата и Алва и Линус-Ида и Абе Нилсон оду на небо сви заједно истог дана. Најбоље би, наравно, било да никад не морају да оду тамо, мисли Мадикен, баш им

је лепо ту код куће. Али не усуђује се да Бога замоли за то, да се он не растужи.

Линус-Ида мисли да је добро кад неко плаче због њених песама.

„Ту мо’ш да чујеш, Мадикен”, каже Ида, „ту мо’ш да чујеш како је тешко деци која су сироме. Па да будеш мало захвална што си ти кô бубрег у лоју.”

Наравно да је Мадикен као бубрег у лоју. Па има маму и тату и Лисабет и Алву и Линус-Иду и Абеа Нилсона и живи на имању Јунски брег. Нема бољег места за живот. Ако би неко питао Мадикен како тамо изгледа, она би можда одговорила овако:

**„ПФФФ, ТО ЈЕ ОБИЧНА ЦРВЕНА КУЋА! У
ЊОЈ ЈЕ СВЕ КАО ШТО ЈЕ У ЈЕДНОЈ КУЋИ,
НАРАВНО. НАЈЛЕПШЕ ЈЕ У КУХИЊИ, ЛИСА-
БЕТ И ЈА СЕ ИГРАМО У ОСТАВИ ЗА ДРВА
И ПОМАЖЕМО АЛВИ КАД МЕСИ. А НЕ, У
СТВАРИ ЈЕ НАЈЛЕПШЕ НА ТАВАНУ, ЛИСА-
БЕТ И ЈА СЕ ИГРАМО ЖМУРКЕ И ПОНЕ-
КАД СЕ МАСКИРАМО У ЉУДОЖДЕРЕ И
ИГРАМО СЕ ДА ЈЕДЕМО ЉУДЕ. И НА ВЕ-
РАНДИ НАМ ЈЕ ЗАБАВНО, УЛАЗИМО И
ИЗЛАЗИМО КРОЗ ПРОЗОРЕ И ИГРАМО СЕ**

ДА СМО ГУСАРИ КОЈИ СЕ ПЕЊУ НА БРОД. ОКО КУЋЕ ИМА ПУНО БРЕЗА, НА ЊИХ СЕ ПЕЊЕМ ЈА, АЛИ НЕ И ЛИСАБЕТ ЗАТО ШТО ЈЕ СУВИШЕ МАЛА, ИМА САМО ПЕТ ГОДИНА. ПОНЕКАД СЕ ПЕЊЕМ И НА КРОВ ШУПЕ ЗА ДРВА. ШУПА ЗА ДРВА И СТОЛАРСКА РАДИОНИЦА, И ПЕГЛАОНИЦА, И ВЕШЕРНИЦА СУ У ЈЕДНОЈ ЦРВЕНОЈ КУЋИ ОДМАХ ПОРЕД НИЛСОНОВЕ ОГРАДЕ. АКО СЕДИТЕ НА КРОВУ ШУПЕ ЗА ДРВА, ГЛЕДАТЕ ПРАВО У КУХИЊУ НИЛСОНОВИХ, ТО ЈЕ ЗАБАВНО. И ЗАБАВНО ЈЕ КЛАТИТИ СЕ НА ВАЉКУ ЗА ПЕГЛАЊЕ КАДА АЛВА И ЛИЛУС-ИДА ПЕГЛАЈУ. АЛИ У СВАКОМ СЛУЧАЈУ, НАЈБОЉА ЈЕ РЕКА. МОЖЕМО ДА БУДЕМО НА МОЛУ, ЈЕР ВОДА НИЈЕ ДУБОКА, АЛИ МАЛО ДАЉЕ ЈЕСТЕ. УЛИЦА ЈЕ НА ДРУГУ СТРАНУ. ТАМО ИМАМО ЖИВИЦУ ОД ЈОРГОВАНА, ДА НИКО НЕ МОЖЕ ДА ВИДИ ШТА РАДИМО. И МОЖЕМО ДА ЛЕЖИМО ИЗА ЖИВИЦЕ И СЛУШАМО ШТА ПРИЧАЈУ ЉУДИ КОЈИ ПРОЛАЗЕ, ЗАР ТО НИЈЕ ЧАРОВНО? ”

Мадикен отприлике тако одговара када је питају како је на Јунском брегу.

И стварно се дешава да лежи сакривена иза живице и слуша шта људи причају док пролазе.

Понекад чује да кажу овако:

„О, погледај, какво слатко дете!”

Мадикен тада зна да су угледали Лисабет, која се са осмехом преко целог лица попела на ограду. Мадикен за себе не мисли да је неко слатко дете, али веома је задовољна кад људи кажу да Лисабет јесте. Сви мисле да је Лисабет слатка, и Линус-Ида тако мисли.

„Да речем, да ти речем, лепа је кô невоља”, каже Линус-Ида.

„И добра”, каже Мадикен и гризе Лисабет за руку, само мало. Лисабет се смеје баш као да ју је Мадикен заголицала. Скоро све код Лисабет је мекано, нежно и слатко, али има оштре, мале зубе и гризе Мадикен за образ тако јако да јој очи засузе.

„А ти си добра као краставац”, каже она и смеје се још више.

Код Мадикен ништа није мекано, нежно и слатко. Али има лепо, мало, преплануло лице

и два искрена плава ока и густу смеђу косу. И леђа су јој права, и витка је, и гипка као мачка.

„Вероватно никад није требало да буде девојчица”, каже Линус-Ида. „Да речем, да ти речем, требало је да буде дечак, жива истина.”

Мадикен је сасвим задовољна својим изгледом.

„Личим на тату”, каже она, „и то је чаробно. Тако да ћу се сигурно венчати.”

Лисабет се одмах забрине, шта ако се *она* не венча, па она је као мама, то сви кажу. Није да јој је заправо стало до тога да се венча, али ако Мадикен хоће, онда хоће и Лисабет. Она жели *баш* све као Мадикен.

„Мала си ти да размишљаш о томе”, каже Мадикен и мази Лисабет по глави. „Чекај да порастеш и кренеш у школу као ја.”

Није баш сасвим тачно да је Мадикен пошла у школу, али је уписана и има само још недељу дана до прве прозивке. Тако да јесте скоро ученица.

„Уосталом, можда се ни ја не венчам”, каже Мадикен да би утешила Лисабет. Онако

искрено, она баш и не разуме каква је мудрост то с тим венчавањем. Али ако већ мора, онда ће то бити са Абеом Нилсоном, то је Мадикен одлучила. Иако Абе још не зна за то.

Линус-Ида је завршила са испирањем веша и Мадикен је појела све своје шљиве. У том тренутку, Лисабет се довлачи до мола. Била је на веранди и играла се с Мазом. Али сада се уморила и жели да зна шта је Мадикен смислила.

„Мадикен”, каже Лисабет, „шта ћемо да радимо?”

*Две мачке узми и полейти,
йраво се йреко језера залейти
и од реја узде им исйлейти,*

каже Мадикен. Тако *ш*реба да се одговори, тако Абе увек одговара.

„Ха-ха, то сам већ урадила”, каже Лисабет. „С Мазом... И направила узде од репа... на веранди!”

„Онда ћу те истући”, каже Мадикен. „Ако си вукла Мазу за реп, истући ћу те, знаш то.”

„Па наравно да нисам”, каже Лисабет. „Нисам ни малчице вукла. Само сам је држала за реп, Маза је сама страшно цимала и вукла.”

Чак и Линус-Ида строго гледа Лисабет.

„Зар Лисабет не зна да божји анђели лију сузе кад деца нису добра према животињама?”

„Ха-ха, онда пада киша”, каже Лисабет. „А сад *не* пада.”

Не, сада не пада. Сунце топло сија, а од украсног грашка на рондели шири се најслађи мирис, бумбари зује у трави, а поред Јунског брега протиче река, мирно и тихо. У целом телу осећа се да је лето, мисли Мадикен и пљуска ногама по млакој води.

„Да речем, да ти речем, ова врућина није природна”, каже Линус-Ида и брише зној са чела. „Као да испирам веш у Нилу у Африци, а не код куће у Швеђанској.”

Више од тога Линус-Ида не говори, а више није ни потребно да би у Мадикен нешто кликнуло. Па њој идеја падне на памет док свиња трепне.